

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

Titulus VI. De Clerico ægrotante, vel debilitato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

bertatem revocati sunt, suspenso Pontificis jure: quidni (jam concludit) virtute *juris circa sacra* eminentis, quod *jure territoriali* cohæret, preces has exercere in Capitulis, Ecclesiisque sibi subjectis possent? praxi tam inveterata Cæsaris, & Pontificis accedente. Hæc Bœhmerus. Nos hac quæstione manus nostras non inquinabimus, falsissimas esse præmissas jam dudum ostenderunt alii, & nos in *lib. 1. Decret. ad tit. de*

Constit. & passim alibi deteximus. Unde, quid roboris habeat Bœhmeriana consequentia, nemini non patet. Quadrant huc illa verba Innocentii III. in *cap. 18. h. t. Multa per patientiam tolerantur, quæ, si deducta fuerint in judicium, exigente justitia non debent tolerari. Nunc autem judicium est mundi. Joann. 12.* Aliam sententiam audiet Bœhmerus, cum venerit ille, qui justitias judicabit.

TITULUS VI.

De Clerico ægotante, vel debilitato.

NE Clerici Beneficiati, aliisque Prælati Majores, qui ob fractas senio vires, aut ex morbi impedimento Ecclesiæ suæ, suisque ovibus amplius utiliter præesse nequeunt, Beneficiis suis cedere cogantur, quippe, cum Beneficium propter Officium detur. *cap. ult. de Rescript. in 6.* providè à SS. Canonibus constitutum est, ut ægotantibus, aut debilitatis Clericis Coadjutores adjungantur, qui defectum infirmorum, vel alias impeditorum in regimine Ecclesiæ & administratione Officii suppleant. De Coadjutorum subinde Officio, & potestate jam agendum erit.

§. I.

Officium Coadjutoris describitur?

SUMMARIÆ.

1. Coadjutor à *coadjuvando* sic dictus describitur. 2. Propriè Prælati, & Rector Ecclesiæ dici nequit. 3. Differt ab administratore. 4. Alius est temporalis, alius perpetuus. 5. Differentia triplex inter Coadjutoriam, & gratiam expectativam adstruitur.

Coadjutor à *coadjuvando* sic dictus, *ff. de Tutor.* describitur à P. Reiffenstuel sicut Tutor pupilli, à tuendo *l. 1. ad h. t. §. 2. num. 12.* & aliis ibidem cita-

is, quod sit ille, qui *authoritate juris, vel iudicis constituitur ad administrandum officium, Prælati, seu ministri Ecclesiæ morbo, vel aliàs impediti.*

2 Ex qua descriptione duò colliges.

I. Quòd Coadjutor, cum tantum coadjuvet rectorem principalem, ejusque defectum in administratione sui officii suppleat, propriè Prælatum, & Rectorem Ecclesiæ dici non posse, eo, quòd ipse curam animarum quoad exercitium duntaxat habeat, manente interim *jure, possessione, & titulo* beneficii penes Rectorem principalem. P. Reiffenstuel cum aliis *hic num. 23. & seq.*

3 II. Administrationem à Coadjutore in hoc differre, quòd ille à Sede Apostolica ad administrandum tam in spiritualibus, quàm temporalibus quandoque detur Episcopis, à sua Ecclesia ex legitima causa absentibus, aut personis Principibus ante legitimam ætatem ad Episcopatus *authoritate Apostolica dispensativè promotis. arg. cap. 42. de Elect. in 6.* Hic autem, scilicet Coadjutor, detur Episcopis, aut aliis Prælati de se quidem ad regendam Ecclesiam aptis, inpræsens autem ob con-

tractum ex morbo, vel senio impedimentum perpetuum ad exercendum, & exequendum munus suum & officium haud amplius idoneis. Reiffenstuel *h. t. num. 25.*

Coadjutor alius est *temporalis*, alius *perpetuus*. Ille dicitur, qui ad tempus vitæ principalis Ecclesiæ Rectoris, vel durantis impedimenti constituitur, & semper revocari potest. Ille verò, qui cum jure successionis in beneficio & officio demortui coadjuti datur, de quo inferius.

Quæres: quomodo *Coadjutoria* perpetua differat ab *expectativa*? Resp. In tribus præcipuè I. quòd *expectativa* ad nullum determinatum beneficium, benè vero *Coadjutoria* detur. II. *Expectativa* non confert, sed tantum promittit beneficium, confert autem *Coadjutoria*. Nam vacante beneficio, cui quis Coadjutor est datus, non indiget nova collatione, sed nova duntaxat immisione in possessionem beneficii. III. In *expectativa* expectantis commodum, in *coadjutoria* non coadjuti principaliter commodum, sed ipsius Ecclesiæ bonum intenditur.

§. II.

Quis Coadjutorem dare, & qui Coadjutores constitui possint?

SUMMARI A.

6. Coadjutorem regulariter dat ille, qui respectu coadjuti est superior. 7. In quibus casibus Capitulum Episcopo Coadjutorem dare possit, exponitur. 8. Parochis Episcopus Coadjutorem dat, & si beneficium fuerit Patronatum, consensum patroni adhibet. 9. Coadjutor debet iisdem qualitatibus esse præditus, quæ requiruntur in coadjuto.

Coad-

6 **C**oadjutor regulariter, & in genere loquendo datur ab illo superiore, cujus est cognoscere de defectu, vel impedimento coadjuti, & propterea, licet collatio Beneficii jure Patronatus, aut ex speciali Privilegio ad inferiorem Episcopo pertineret, ad eum tamen facultas dandi Coadjutorem non spectaret, sed ad Episcopum, tanquam Ordinarium, & immediatum superiorem illius, qui Coadjutore indiget. Ubi tamen observanda est distinctio inter coadjuvandos, an sint Episcopi, & illis Superiores, num verò Abbates, aut alii Beneficiati inferiores. Prælati Majoribus Coadjutorem *regulariter* tantum dat S. Pontifex, maximè, si fiat cum *spe future successionis*, quia ejusmodi coadjutoria adinstar translationis Episcoporum est una ex *causis majoribus*. cap. un. b. t. in 6. quæ S. Pontifici sunt reservatæ cap. 3. de Baptism. Paris. de Resign. Benefic. lib. 6. quest. 5. num. 15. Barbol. J. E. V. lib. 3. cap. 10. num. 33. Cabassut. Jur. Canon. Theor. & Prax. lib. 1. cap. 16. num. 4. Dixi regulariter, nam in cap. un. b. t. in 6. ex speciali gratia conceditur, ut Episcopus morbo, vel aliàs legitimè impeditus, mentis tamen compos, possit de Capituli sui, vel majoris partis consilio, & assensu, unum, vel duos Coadjutores autoritate Apostolica sibi assumere. Quòd idè concessum est, nè Ecclesiæ (præsertim existentes in remotis) dispendium patiantur, si Coadjutor primùm à S. Pontifice postulandus, & expectandus foret. Vivian. ad cit. cap. Si verò Episcopus mentis impos foret, tunc idipsum, & eadem autoritate Apostolica possit Capitulum, aut duæ ejusdem partes concordantes. Quodsi

demum Episcopus usu rationis polleat, & impedimento quidem perpetuo laborans Coadjutorem assumere nolit, tunc Capitulum eidem, tametsi irrationabiliter invito, Coadjutorem quidem dare non poterit, eò quòd inferior in superiorem imperium nullum habeat. cap. 16. de M. & O. debet tamen statum suæ Ecclesiæ præsentem ad Sedis Apostolicæ notitiam quantocyus referre, ac, quod super hac re à S. Sede ordinari contigerit, humiliter, & promptè adimplere. Vid. Passerinus & Vivian. ad cit. cap. Abbatibus verò, Parochis, aliisque Rectoribus, quibus animarum cura incumbit, de Coadjutore prospicere ad Officium, & munus Episcoporum spectat. Cabassut. Jur. Canon. Theor. & Praxi lib. 1. cap. 16. n. 5. Et si quidem Beneficium fuerit Patronatum, sicut illud Episcopus sine consensu Patroni conferre non potest, ita nec talis beneficii Rectori sine Patroni consensu Coadjutorem dare potest, ut ex Lambert. de J. P. lib. 2. part. 1. q. 6. princip. art. 2. n. 1. notat Gonzalez ad Regul. Cancell. 8. Gloss. 5. §. 9. num. 18. Spes tamen successionis ejusmodi Coadjutoribus ab Ordinario nequitiam indulgeri potest cap. 2. 3. & ult. de Concess. Præbend. Cabassut. d. lib. 1. cap. 13. num. 23.

9 Ut quis in Coadjutorem assumi valeat, iisdem omnino qualitibus quæ desiderantur in Principali, præditus sit, oportet. Concil. Trid. Sess. 25. de Reform. cap. 7. unde, sicut v. g. in Episcopo requiritur ætas 30. annorum, ita in Coadjutore æqualis ætas desideratur, & sic in aliis. Ratio est, quòd Coadjutor assumatur, ut Principalis defectum suppleat; ergo ipsemet simili defectu

laborare non debet. *Parif. de resign. Benefic. l. 7. quest. 20. num. 15. & seqq.* Pignatell. *tom. 4. consult. 137. num. 4.* Hodie, tamen aliud observari videmus in Coadjutoribus perpetuis, & cum spe futuræ successione datis, qui, ut advertit Gonzalez ad *cap. fin. b. t.* non sunt, quod significant, nec Pallorem fessum, aut senem sublevant, sed potius ipsi sublevari necesse habent, siquidem non modo Prælatis jam decrepitis, sed vegetis adhuc juvenes subinde, ministerii sacri planè rudes, propter bonum familiæ in Coadjutores dantur, qui ipsimet, ut ex Gambaro *Tit. de Coadjutor. n. 13.* notat Hieronyma. Gonzalez

ad d. Reg. Cancell. n. 40. nedum Coadjutore, sed Pædagogo indigerent, ita, ut vix non speciem successione in Ecclesia DEI referat. Animi sui sensa etiam hac super re candide aperit Fagnan. *ad cap. 2. de Concess. Præbend. num. 75. & 2. seqq.* quem consulisse non pigebit.

Quoad numerum Coadjutorum dicendum, quod regulariter unus tantum assumi valeat, ex ratione, nè Ecclesiæ nimium graventur, quarum reditus pluribus alendis fortè non sufficient. Possunt tamen duo, non verò plures dari, si ita expedire visum fuerit. *cap. un. b. t. in 6. & Passer. ibid.*

§. III.

Ex quibus causis Coadjutores dari soleant?

SUMMARI A.

10. Non solum ex causa aegritudinis, & debilitatis (quæ causæ duntaxat in *b. t.* exprimentur) sed etiam ex aliis causis, quæ enumerantur, Coadjutor dari potest. 11. Coadjutor perpetuus cum spe successione à nemine alio præterquam à S. Pontifice dari potest. 12. Qui mox à morte coadjuti sine nova collatione jus in re in Prælatura acquirit. 13. Coadjutorie perpetuæ in Germania sunt frequentes, nec in iis forma electionis tam strictè attenditur.

10 **Q**uanquam spectata Rubrica *b. tit.* nonnisi ex duabus causis aegritudinis videlicet, & debilitatis Coadjutor temporalis dari posse videatur, complures tamen causæ aliæ à Parisio *de resign. Benefic. lib. 7. q. 20.* & Barbof. *J. E. V. lib. 3. cap. 10. à n. 5. ad 20.* recensentur. Sic datur Coadjutor Prælato de dilapidatione suspecto *cap. 27. de Offic. delegat.* Item Parochis illiteratis, & imperitis, modo aliàs honestæ vitæ sint, conformiter Trident. *Sess. 21. de Reform. cap. 6.* Sbrozza de

Offic. Vicar. lib. 5. quest. 212. qui tamen ex eo, quod Coadjutorem acceperint, ab obligatione residendi in sua Parochia neutiquam liberabuntur, nè aliàs melioris conditionis illiterati præ literatis existant. Barbof. *cit. l. num. 29.* In senibus, quanquam, ut tales dicantur, ætas 60. annorum juxta Pignatellum *cit. consil. n. 2.* sufficiat, non tamen, ut Coadjutores iisdem adjungantur, hæc ætas sufficit, nisi simul tanta virium debilitas accedat, quæ Rectorem ad exequendum officium suum impotent-

tentem reddat. *cap. 1. h. t. in 6.* Numerofitas populi fimiliter eft caufa urgens, ut Rectori de Coadjutore uno, aut pluribus provideatur, prout à S. Rota decifum refert Farinac. *decif. 484. num. 5. part. 1. recent.*

11 Quoad Coadjutorem perpetuum cum fpe fucceffionis, qui nec à Legato à latere, nec ab alio quocunque Nuntio Apoftolico dari poteft, ut ex declaratione Cardin. confirmat. Garzias *part. 3. cap. 5. n. 18.* & Paris. *lib. 6. q. 5. n. 15.* fed à folo Pontifice. *cap. un. h. t. in 6.* duæ duntaxat caufæ in Concil. Trident. *Seff. 25. de Reform. cap. 7.* allegantur, videlicet *urgens neceffitas, aut evidens Ecclefiæ utilitas.* Quas caufas S. Pontifex privatim per Cardinales, & in Confiftorio examinare folet *cit. loc. Trid. Parisius d. quæft. n. 15.* Et ideo difpenfatio Coadjutori haudquaquam fuffragabitur, fed fubreptitia judicabitur, fi is aut qualitatibus in coadjuto requisitis non refulgeat, aut urgens Ecclefiæ neceffitas, vel evidens utilitas ejus adjuutorium expoſcere non appareat.

12 Illud hic cum Fagnan. *ad cap. 5. h. t. num. 16.* adhuc noto, quòd talis fucceffor perpetuus cum futura fucceffione à S. Pontifice datus, mox acquirat *jus ad rem,* & vacante fubinde Prælatura etiam *jus in re,* fine nova collatione, quamvis mortuus fuerit Epifcopus, antequam litteræ Papales Roma advenerint. Adeoque Coadjutoria effectum nondum forita fuerit, modo tamen tempore *data* Epifcopus adhuc vixerit, ut probabilius docet Garz. *d. cap. 5. n. 131.* contra Gonzalez ad *Regul. Cancell. 8. Gloff. 5. §. 9. n. 56.* P. Verani *h. t. §. 3. n. 2. §. 2. feqq.* Ratio prioris eft, quia gratia fuccefforis non præciſe facta videtur de-

pendenter à labore *Coadjutoria,* quali eodem non existente, locum non haberet gratia, fed, cum à parte rei, & in effectu duæ cenſeantur factæ gratiæ, una de *Coadjutoria* in favorem coadjuti, altera de *fucceffione* in favorem Coadjutoris, una caufa ſublata, adhuc manet altera. Ratio poſterioris eft, quod, Epifcopo tempore *data* jam mortuo Coadjutoria nulla conferri potuerit; mortuo enim non datur Coadjutor, nec mortuus pro ea ſupplicat, nec conſentit; unde nec intentio Papæ fuiſſe præſumitur, Canonicos jure eligendi privare velle, Sede jam tunc vacante, præfertim, cum id genus Coadjutoria tanquam à jure communi exorbitantes, juriſque tertii præjudicioſæ, odioſæ, conſequenter ſtrictè interpretandæ ſint.

Circa dictas Coadjutorias perpetuas advertit Card. de Luca in *Annot. ad S. Conc. Trid. diſcuſſ. 45. n. 7. §. 9.* quòd earum uſus in Italia, & Hiſpania, aliſque Provinciis ubi dicta Conſtitutio Tridentini *Seff. 25. cap. 7.* accuratius obſervatur, aut rariffimus, aut omnino nullus ſit, in Germania verò, & Gallia Sedes Apoſtolica ſimiles Coadjutorias cum futura fucceffione in Prælatura ex juſta caufa, in S. Congregatione Conſiſtoriali examinari ſolita, facilius, & crebrius indulgeat. Quam ipſam tamen Coadjutoris conſtitutionem, tametsi à gratia, & beneplacito Papæ unice dependeat, facere non ſolet ſine Capituli illius conſenſu cujus Prælato Coadjutor dandus eſt, quem conſenſum Capitulum præſtare ſolet per quandam formam, ſeu ſpeciem *electionis,* quæ tamen non eſt vera, & formalis electio, ideoque de facili ſanari ſolent illæ nullitates, quæ de jure

jure stricto aliàs obstarent, cùm Papa hanc ipsam electionis formam non alio ex capite permittat, quàm, ut se cer-

tum quoquomodo reddat de consensu Capitularium. Hæc laudatus Card. de Luca l. cit. n. 10.

§. IV.

Quæ sint partes Coadjutoris? Et quanta ejus potestas.

S U M M A R I A.

14. Coadjutor eadem jurisdictione pollet, quam habet coadjutus, non tamen sine limitatione. 15. Non tamen eadem honoris prærogativa gaudet, quàm principalis. 16. Est alendus sumptibus principalis. 17. Officium Coadjutoris temporalis cessat morte coadjuti. 18. Non item Coadjutoris perpetui, cujus jus jam antè quæsitum morte coadjuti magis actuatur.

14 **Q**Uoniam officium Coadjutoris in eo consistit, ut Rectorem principalem coadjuvet, ejusque vires, ac munia suppleat, legitimè inferitur, quòd eadem potestate polleat Coadjutor, quàm habuit principalis, ideòque Coadjutor Episcopi, vel Abbatis liberam rerum Ecclesiasticarum administrationem habet, modò nil alienet de bonis ad Ecclesiam, vel Episcopum spectantibus cap. un. h. t. in 6. & cap. 24. de Elect. in 6. & insuper omnia ea, quæ sunt jurisdictionis, imò & ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, si ordinem Episcopalem habet, exercere, secùs aliis Episcopis, quasi suffraganeis, demandare potest. Quia tamen hæc potestas nonnunquam restringi, & limitari solet, ideò ad formam concessionis respiciendum est. Parisius de Resign. benef. lib. 7. Quæst. 20. num. 19. Ubi verò de illa non satis liquet, attendendum est, ex qua causâ datus sit Coadjutor, si ob temporalia, putà, quia coadjutus, qui cæteroquin spiritualia benè administrat, de dilapidatione suspectus est, tantummodo ad exercitium illius causæ tem-

poralis datus esse videtur. Quod si verò detur seni, vel infirmo, ad spiritualia duntaxat datus esse censetur, quando autem datur dementi, cùm ad omnia reddatur impotens Episcopus, tam ad spiritualia, quàm temporalia datus esse non ambigitur, ideòque ad instar principalis beneficia liberè conferre, & eorundem resignationes recipere poterit. Cabassut. Jur. Can. theor. & prax. lib. 1. cap. 16. num. 1. & 3. Barbof. J. E. V. lib. 3. cap. 10. num. 24. & seq. cum aliis ibidem relatis.

Quamvis autem Coadjutor dicatur representare suum principalem, non tamen eadem honoris prærogativa gaudet, sed vivente coadjuto, ultimo loco post omnes Canonicos sedere debet, prout censuit sacra rituum Congregatio in Patavina 3. Decembr. 1616. Nisi Coadjutor in dignitate aliàs constitutus foret, tunc enim absente, vel impedito coadjuto, præcedit omnes Canonicos, ac idem prorsus stallum, quòd coadjutus, si præsens esset, obtineret, habere debet, prout ab eadem S. Congregat. in Brundusina 29. Maji 1621. dec-

eifum refert Barbof. ad Concil. Trident. Sess. 25. de Reformat. cap. 7. n. 18.

§ 20.

- 16 Quæres I. Cujus expensis alendus fit Coadjutor? Respondeo alendum esse de proventibus Prælati, in cujus auxilium assumptus est, habita ratione facultatum Prælati, qualitate Coadjutoris, & consuetudine patriæ. Colligitur ex cap. 3. h. t. & cap. un. §. præfenti eod. in 6. & Concil. Trid. Sess. 21. cap. 6. Passerin. ad cit. cap. un. num. 43. Quod si facultates Ecclesiæ utriusque alendo non sufficiant, principalis, sive coadjutus de redditibus Ecclesiæ alendus est, utpote qui quoad *titulum*, & *jus* adhuc manet Prælati, Coadjutori verò de congrua sustentatione prospiciet Episcopus, dando eidem vel aliquod beneficium simplex juxta Concil. Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 17. aut prout aliter providere poterit, ut loquitur cit. Conc. Trident. Sess. 21. de Reform. cap. 6. Quod si verò Coadjutori Episcopus nullo modo alimenta præstare valeat, populus ad ea suppeditanda cogendus erit. arg. cap. 4. de Consecr. Eccles. Passerin. ad cit. cap. un. num. 44. P. Reiffenstuel h. t. num. 55. §. seqq. Fagnan. ad cap. 3. h. t. à num. 8. usque ad 14.

- 17 Quæres II. Quando, & quomodo cesset officium Coadjutoris? Respon-

deo, morte coadjuti naturali, vel civili, vel etiam sublato impedimento, puta infirmitate, aut ætate, ipsum quoque officium Coadjutoris expirare, quod accipe, si Coadjutor ad tempus datus sit. cap. 2. de Suppl. neglig. Prælat. Qui dein rationes reddere tenetur, vel ipsi Prælato, si sanæ mentis fuerit, vel Capitulo, vel etiam Prælato successori. cap. un. §. præfenti h. t. in 6.

Quod si Coadjutor cum *spe futura* 18 *successionis* datus sit, hujus officium in quantum cedit in favorem *coadjuti*, morte illius simul desinit vivere, neque enim quis mortuum adjuvare dicitur. In quantum verò respicit favorem *Coadjutoris*, non expirat, sed *jus ad rem*, quod vi illius gratiæ *preventivæ* Coadjutori in beneficio, sive Prælatura jam acquisitum fuit, resolvitur in jus plenum, sive *jus in re*, ita, ut nova collatione haud opus sit, sed gratia coadjutoriæ absque alia solemnitate Canonica ex primo jure Coadjutori jam quæsito effectum sortiatur; nam Papa in ejusmodi Coadjutoriis *ex nunc*, prout *ex tunc* facere collationem solet, ut resolvit Rota in *Tirasoneis Coadjutor*. 8. Novembr. 1599. coram Penia, quam decisionem refert Garz. de Benefic. part. 4. cap. 5. n. 128. §. 138. Fagn. ad cap. 5. h. t. num. 41.

§. V.

Quid circa coadjutorias Prælatorum majorum à Bæbmero specialiter notatum fuerit?

SUMMARIA.

19. Bæbmerus ex Coadjutoriis perpetuis scandalum sumit, 20. maximè, quod earum constitutio ad causas majores Sedi Apostolicæ reservatas referatur. 21.

Z

Pri-

Primum, qui causas majores sua cognitioni reservavit, fuisse Julium I. dicit, id quod ex Concilio Antiocheno, & epistola Julii ad Orientales scripta demonstrat. 22. S. Athanasius à Concilio Antiocheno, vel vero, vel altero illo conciliabulo sua sede depellitur. 23. Causas majores ad Sedem Apostolicam deferendas esse Eusebianorum testimonio ostenditur. 24. Ulterius confirmatur testimonio Socratis, & Sozomeni. 25. Canon & consuetudo, secundum quam causas majores ad Sedem Apostolicam deferre oporteat, ex ipsa Julii epistola ad Orientales missa eruitur. 26. Hoc jus magis stabilitum fuit in Concilio Sardicensi. 27. Quae contra jus appellationum ad Sedem Apostolicam apponant Galli, remissivè. 28. Bœhmerus negat hoc Concilium fuisse œcumenicum. 29. Ex motivo futili 30. œcumenicum fuisse ostenditur. 31. Bœhmerus Innocentium I. & Zosimum PP. fraudis arguit. 32. Hæc calumnia retorquetur in authorem.

19 **B**œhmerus suas animadversiones ad h. t. §. 1. sic orditur: *Specie recti sese omnia admodum commendant, qua hoc titulo traduntur; verum etiam hic rectè applicatur Poëte illud: DECIPIMUR RECTI SPECIE.* In quo autem umbratica hæc rectitudo consistat, sequentibus mox verbis aperit: *Quid jejunius, inquiens, absurdius, & ab omni equitate alienius, quam sub involucro DEBILITATIS, vel INFIRMITATIS valenti dare Coadjutorem, non ut Episcopo ASSISTAT, sed ut ei SUCCEDAT. Et tamen proh dolor! hæc hodierna hujus tituli praxis est.* Coadjutoria ergò cum spe succedendi est ille lapis, ad quem Bœhmerus non pedem, sed cerebrum suum offendit. Non negat ille, ejusmodi coadjutorias, & successorum designationes ab antiquissimis temporibus jam invaluisse, prout exemplum adducit de Narcisso, qui circa Annum 212. teste Eusebio *Histor. Eccles. l. 6. cap. 11.* propter extremam senectutem sibi *Alexandrum* alterius Ecclesiæ Episcopum in Episcopalis oneris levamen, adiutorem assumpsit. Plura alia exempla, uti de

Athanasio, Augustino, & aliis referunt Thomassin. vet. & nov. Eccles. Discipl. part. 2. lib. 2. cap. 55. & seqq. Natal. Alexand. Histor. Eccl. Tom. 5. Secul. 6. cap. 6. num. 4. & ipse S. Augustinus Epist. 213. Similem à se successoris, & Coadjutoris designationem fuisse factam apertis verbis fatetur, loquens ad Coepiscopos suos, totumque Clerum, & populum: Obsecro vos, & obstringo per Christum, ut huic juveni, hoc est, ERACLIO Presbytero, quem hodie in Nomine Christi designo Episcopum successorem mihi, patiamini me refundere onera occupationum mearum. Hoc, inquam, Bœhmerus non negat, nec etiam tales Coadjutorum, & successorum designationes ab Episcopis factas improbat, quia *in casu necessitatis* (inquit, §. 7.) *non primario futuræ successionis gratiâ, sed in Ecclesia commodum, cum assensu, & auctoritate eorum, qui ad electionem concurrebant, maxime ad ejus desiderium, qui adjutorio indigebat alterius, nulla tamen Romani Papæ dispensatione interveniente, adiutores constituebantur.* Quod verò Bonifacius VIII. deinceps Coadjutorum Episcoporum, &

& superiorum Prælatorum dationem, tanquam unam *de causis majoribus* ad Sedem Apostolicam referendam, ac ab ea (consuetudine non obstante contraria) tantummodo postulandam declaraverit, atque statuerit in *cap. un. b. t. in 6.* id Bœhmerum pessimè habet. *O editum*, exclamat cum Tertulliano *de Pudicit. cap. 1. cui non potest adscribi BONUM FACTUM!* ut subinde hoc Bonifacii decretum non nisi per summam vim, & gravem injuriam Episcoporum, & Metropolitanorum, fuisse conceptum, erudito orbi patenter persuadeat, ipsarum *causarum majorum* (quibus Coadjutorum dationem accensuit Bonifacius) origines inquirat. *Agite, videamus* (exclamat *§. 10. b. t.*) *artes aule Romanæ, quibus sub pretextibus CAUSARUM MAJORUM tot præcipua jura sibi acquisierit?*

21 Primus, qui hoc jus eminens sibi vindicârat, Julius I. qui solum Pontificale conscendit Anno Domini 337. à Bœhmero fuisse perhibetur. Auspicia hujus novi juris attentandi & usurpandi occasionem arripuit Julius I. ex turbis, & motibus, quos ea tempestate Arianorum suo è busto, postliminiò reviviscentium, furor in Oriente excitaverat. Ne verò fraudes Julii cæteri Episcopi adverterent, rem ille ab initio levi brachio, & quasi per cuniculos agere cœpit. Historiam hujus rei ne aliter narrem, quàm Bœhmerus exposuit, ipsiusmet verbis refero: ita ergo ille *§. 11. b. t.* Anno 341. „ Concilium „ Antiochenum in Oriente damnaverat „ *Athanasium*, eumque Sede sua expulserat. *Athanasius* Romam petiit, postquam hostes ejus Eusebiani *Julio Romano* Episcopo, causæ arbitrium de-

„ tulerant, & ab eo Synodum petierant, teste ipso Athanasio *Apolog. 2. pag. 739.* quamvis eos postea facti „ pœnituisset. Julius nihil cunctatus. „ Synodum coëgit, & cognita innocentia Athanasii, eum absolvit, & ad „ communionem rursus admisit. Ægrè „ id tulerunt Antiocheni, & acerbiores „ ad *Julium* direxerunt litteras, in quibus ab Ecclesiæ legibus alienum esse „ ajebant, judicia Orientalium retrahere in Concilio Occidentalium. His „ respondit Julius, & suo, & Synodi „ nomine, & ea occasione Judicium sibi *DE CAUSIS MAJORIBUS* confirmavit. *Si, ut dicitis* (hic jam recitat Bœhmerus verba Epistolæ à Julio ad Orientales scriptæ) *omnino in culpa fuerunt, oportuit secundum Canonem, & non isto modo judicium fieri; oportuit scribere omnibus nobis* (Romæ congregatis, inter quos Julius Primatum tenebat) *ut ita ab omnibus, quod justum esset, decerneretur.* Rationem hanc addit: *Episcopi enim erant, qui patiebantur, & non vulgares Ecclesiæ, quæ ista patiebantur, sed quos ipsi Apostoli suamet opera ad fidem instruxerant. Cur igitur imprimis de Alexandrina civitate nobis scribere voluistis? An ignari estis, hanc consuetudinem esse, ut primum nobis scribatur, & dehinc, quod justum est, definiri possit?* „ Uti verò Romanæ Ecclesiæ prærogativam ea in re extolleret, statim addit: *Quapropter, si isthæc hujusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerat, id hæc ad nostram Ecclesiam referri oportuit, hoc est, ad Sedem Romanam, forsitan ad mentem Julii, quæ teste scripserat, occultaveratque, explicuit planius Socrates lib. 2. cap. 17. ajens: Regula Ecclesiastica interdictum*

Z 2

ef

esse, ne præter sententiam Romani Pontificis quidquam ab Ecclesia decernatur. Sed ubinam (quærit Bœhmerus) hæc est Regula Ecclesiastica, hic Canon? Provocat Julius, ait, ad consuetudinem Ecclesiasticam, sed ubi hæc? Tantum in cerebro JULII nata & efficta.

22 Admitte jam Bœhmere, ut hanc Historiam, à te procul dubio summa fide relatam, ad sua autographa examinemus, & quid fraudis vel à te, vel à Julio hac in re commissum sit, Novellearum tuarum æstimatoribus patefaciamus. Scribis Athanasium à Concilio Antiochæo damnatum, & sua Sede depulsum fuisse. Hæc assertio contradictorem non habet. Sed quale illud Concilium Antiochenum fuerit, non aperis. Fuerunt post Baronium plerique eruditi in hac opinione, quod hæc Synodus Arianorum conciliabulum fuerit, Schelstratius verò in libro, quem edidit de sacro Antiochæo Concilio, ostendit, hanc Synodum ex nonaginta Patribus collectam, suis in primordiis fuisse incorruptam, in fine autem, fortè vitium passam, aut in altero eodem anno celebrato Antiochiæ Conciliabulo à quadraginta circiter Eusebianis celebrato, ut pluribus eruditis placet. Pagius in Breviario Historic. Chronolog. Critic. tom. 1. in Vita Julii I. pag. 86. Videantur etiam, quæ ad Concilium Antiochenum I. tom. 2. Concil. edit. Veneret. annotantur. Depositio subinde Athanasii facta fuit in illo Conciliabulo ab Arianis conflato, vel si unam tantum Synodum admittimus, à factione illa Eusebianorum, qui Patribus Orthodoxis in dicto Concilio associati fuerant.

Scribis II. causam Athanasii ab Eusebianis ejus hostibus Julii Romani Pontificis arbitrio, & examini fuisse submissam. Si res ita se habet, habet autem, qui ausus es scribere Bœhmere, Julium Romanum Pontificem per varias artes, & fraudes de causis Episcoporum cognoscendi, & arbitrandi jus sibi quæsitivisse, cum te ipso teste suprema hæc arbitrandi, & judicandi potestas in Romano Præsule ab Eusebianis, Ecclesiæ hostibus, fuerit agnita, ejusque judiciali examini causa Athanasii ultrò & sponte submissa? Si Julius primus ille fuisset, qui causas Episcoporum, in Synodis jam judicatas, ad se, suumque tribunal per iniquam usurpationem pertraheret, quomodo fieri potuisset, ut Eusebius Nicomediensis Episcopus cum suis asseclis, Arianae factionis fautor, & promotor, ut nemo magis, Papali huic ausui se non opponeret? At verò, tantum abest, ut is se opposuerit, ut datis insuper ad Julium litteris, missisque Romam legatis, ejus judicium ultrò postulaverit. Confirmata ergo jam tantum erat omnium opinio, in causis Episcoporum dijudicandis supremum arbitrium Romano Præsuli esse deferendum.

Scribis III. à Julio, nulla mora interposita, Synodum fuisse coactam, & cognita Athanasii innocentia, eum absolutum, & ad communionem fuisse admissum, atque hoc pacto judicium de causis Majoribus fuisse confirmatum, quamvis adhuc teste, & occultè, quod deinceps Mysterium Socrates lib. 2. cap. 17. videtur aperuisse. Verùm nec Julium hoc indignis interprete, paulò post ostendam, nec Socratem illa verba, quæ tu recitas, habere. In cit. quip-

pe cap. 17. agit Socrates de Eusebio Pamphilo, eumque ab Arianorum erroribus alienum fuisse, conatur ostendere, de Primatu verò Romani Hierarchæ, ejusque suprema in causis Episcoporum judicandi potestate ne verbulo quidem mentionem ingerit, unde hic Bœhmere hallucinatus es. Sed fortè error hic non tua fraude, sed per Typographi incuriam irrepserit. Scribit enim similia Socrates in aliis locis, & quidem lib. 2. cap. 5. Cùm Canon Ecclesiasticus jubeat, non oportere absque sententia Episcopi Romani Decreta Ecclesiis sancire. Et rursus cit. lib. cap. 13. Cùm Canon Ecclesiasticus vetet, ne Decreta absque sententia Episcopi Romani Ecclesiis sanciantur. Ejusdem tenoris sunt verba Sozomeni Hist. Eccles. lib. 3. cap. 9. Nam legem esse ad Sacerdotii dignitatem spectantem, que pronuntiat acta illa irrita esse, que præter sententiam Romani Episcopi constituuntur.

25 Sed ubinam hic Canon? quæris, ubi illa consuetudo, ad quam Julius provocat? non in cerebro Julii natam, aut effictam fuisse (ut petulanter asseris) ex ipso Julio discere, qui Ep. 1. ad Orientales Episcopos inter alia hæc scribit: Sancti Patres prævidentes insidias, & illicitas altercationes unanimiter in prædicta Nicæna statuerunt Synodo, ut nullus Episcopus, nisi in legitima Synodo, & suo tempore Apostolica auctoritate convocata, super quibusdam criminationibus pulsatus audiatur, id est, judicetur, vel damnetur. Sin aliter à quibusdam præsumptum fuerit, in vanum deducatur, quod egerint, nec inter Ecclesiastica ullo modo computabitur. Ipsi verò primæ Sedis Ecclesiæ convocandarum generalium synodorum jura, & judicia Episcoporum singulari privilegio,

Evangelicis, & Apostolicis, atque Canonicis concessa sunt insituta, quia SEMPER MAJORES CAUSÆ AD SEDEM APOSTOLICAM multis auctoritatibus referri præcepta sunt. Nec ullo modo potest major à minore judicari. Ipsa namque omnibus major, & prælata est Ecclesiis, que non solummodo Canonum, & sanctorum Patrum decretis, sed Domini Salvatoris nostri voce singularem obtinuit principatum. TU ES, inquit, PETRUS, ET SUPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM &c. ET QUÆCUNQUE LIGAVERIS SUPER TERRAM, ET SOLVERIS, ERUNT LIGATA, ET SOLUTA IN COELO, ET IN TERRA. Porro dudum à sanctis Apostolis, successoribusque eorum in præfatis antiquis decretum fuerat statutis, que hæc tenus sancta, & universalis Apostolica tenet Ecclesia, non oportere præter sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari, nec Episcopum damnari, quoniam sanctam Romanam Ecclesiam Primatem omnium Ecclesiarum esse voluerunt. Et sicut B. Petrus Apostolus primus fuit omnium Apostolorum, ita, & hæc Ecclesia ipsius nomine consecrata, domino instituite, prima, & caput sit ceterorum, & ad eam, quasi ad matrem, atque apicem, omnes MAJORES ECCLESIAE CAUSÆ, ET JUDICIA EPISCOPORUM, recurrant, ejusque justa sententia terminum sumant, nec extra Romanum quidquam ex his debere decerni Pontificem, quatenus non ita protervè, & pro libitu cujuscumque, suo proprio arbitrio, quibusque Metropolitanis, sicut agere solebant, liceat, inconsulto Romano Pontifice, aut MAJORES ECCLESIAE CAUSAS deturbare, aut Episcopos damnare, sed communi sanctæ Ro-

mana Sedis Episcopi consilio, & concordia actione, quæque sunt Christi zelo agenda, disponant unanimiter, non sibimet discrepando, sed DEO placita perficiant. Et post pauca sic pergit: Et nos, scitote, hunc typhum deinceps non esse passuros, ut ea, quæ ad hanc specialiter sanctam pertinent Sedem, sicut iudicia Episcoporum, & majores Ecclesie cause, ut paulò superius prælibatum est, vos patiamur, nobis inconsultis invadere absque status vestri periculo - - - quoniam & prius, a tempore scilicet Apostolorum, hæc huic Sedi sanctæ concessa sunt, & postea in memorata Nicæna synodo, propter pravorum hominum infestationes atque Hæreticorum persecutiones, & insidiantium molimina fratrum, sunt concorditer ab omnibus corroborata. Ex hac subinde Epistola satis liquet, quis ille Canon, aut consuetudo Julio intellecta fuerit, quæ causas majores à Sede Apostolica dijudicari jubet. Fuerat nempe ipsa Christi institutio, Romanam Ecclesiam præ aliis singulari honoris, & potestatis judiciariæ prærogativa honorare volentis, à qua Apostoli nec latum unguem recessere, sed hujus sanctæ Sedis auctoritatem per legem manu traditam ad posterum propagarunt, unde postea in Concilio Nicæno contra Hæreticorum ea tempestate tumultuantium ausus suprematus Romanæ Ecclesie de novo stabilitus, & confirmatus fuit. Et quanquam de hoc nullus Canon dictæ synodi à Julio proferatur, qui hanc S. Pontifici prærogativam asserat, nihilominus credendum est, hunc honorem unanimi Patrum voto eidem adjudicatum fuisse. Quomodo enim Julius in hac causa ad institutionem Christi, ad Apostolicam observantiam, ad Nicæna

Synodi decreta tam fidenter provocasset, nisi res ipsis quoque Eusebianis indubitata fuisset, hunc honorem omnibus retrò temporibus S. Pontifici semper fuisse delatum. Unde non habes Böhmere, quòd dicas, hanc consuetudinem in cerebro Julii fuisse natam, tuum potius inquietum redargue cerebrum, quòd entia per modum non entis concipiat. Cæterum & hoc ex recitata Julii Epistola patenter constat, quòd ille nequaquam tectè, aut occultè causas majores ad Sedem Apostolicam referendas esse edixerit, ut subinde opus haud fuerit vel Socrate, vel Sozomeno, aut alio interprete, qui, quòd Julius palam edicere ausus non esset, ipsi tandem aperirent. Quia hoc ipsum luculento argumento est, arbitrandi in causis majoribus potestatem à SS. Pontificibus non per fraudes, & astus fuisse quæsitam, cui primi rerum Ecclesiasticarum scriptores concordia calculo testimonium tulere.

Hoc jus deinceps in Concilio Sardicensi Anno 347. ex trecentis fere Episcopis collecto, ut testatur S. Athanasius in Epist. ad Solitarios magis stabilitum, & insimul jus appellationum S. Pontifici assertum fuit. In Canone III. à Patribus sic decretum fuit: Si quis autem Episcoporum in aliquo negotio condemnandus visus fuerit, & existimet se non malam, sed bonam causam habere, ut etiam rursus iudicium renovetur, si vestre dilectioni videtur, Petri Apostoli memoriam honoremus, ut ab illis, qui iudicaverunt, scribatur Julio Romanorum Episcopo, & per propinquos Provincia Episcopos, si opus sit, iudicium renovetur; & cognitores ipse præbeat. Si autem probari non potest, causam ejus esse talem, ut eam rursus iudicari

cari opus sit, quæ semel judicata sunt, non infirmentur, sed rata sit lata sententia. Et in Canone V. *Fus appellationum* S. Pontificibus his assertum fuit: *Osius Episcopus dixit: Placuit, ut si quis Episcopus delatus fuerit, & congregati ejusdem regionis Episcopi eum gradu moverint: & veluti appellans confugerit ad beatissimum Romanæ Ecclesiæ Episcopum, & velit ipsum audire, & justum esse existimaverit, ejus rei examinationem renovari; Coepiscopis scribere dignetur, ut ipsi diligenter, & accurratè singula perscrutentur, & ex veritatis fide de re sententiam ferant. Si quis autem postulet, suum negotium rursus audiri, & ad suam supplicationem Romanorum Episcopum judicare visum fuerit, ut à proprio latere Presbyteros mittat, & sit in potestate ipsius, quodcumque rectè habere probaverit: & si decreverit, oportere eos mitti, qui cum Episcopis sint judicaturi, habentes auctoritatem ejus, à quo missi sunt; & hoc ponendum est, si autem sufficere putaverit ad rei cognitionem, & Episcopi sententiam, faciet, quod prudentissimo ejus consilio rectè habere videbitur. Responderunt Episcopi: quæ dicta sunt, placuerunt.*

27 Quæ contra jus appellationum ad Sedem Apostolicam, in recensitis Canonibus luculenter assertum, opponit Petrus de Marca in *Concord. Sacerd. & Imp. lib. 7. cap. 3.* hic non excutimus. Hoc jus Gallis semper invisum, ideòque etiam crebrius impugnatum fuit. Argumentis Petri de Marca se opposuit, eaque egregiè confutavit Natalis Alexander *Histor. Eccles. Tom. 4. ad Sæculum IV. dissert. 28.* quem consule. Jungatur etiam noster olim hic in cathedra Canonica antecessor, Eminentissimus Car-

dinalis COELESTINUS SFONDRA-
TI in *Regal. Sacerd. lib. 2. §. 8.*

Quæ verò Bœhmerus de hoc Con-28
cilio *Sardicensi*, & relatis ex eo Canonibus scripsit, id sicco pede præterire non possumus. Author hic tanto jam fastu intumuit, ut jus appellationum à Conciliorum, & Pontificum decretis, aut certè jus revisionis sibi fidenter attribuat: ea enim libertate in *Canones* grassatur, ut illorum fidem jam elevet, jam resectis iis, quæ doctrinæ suæ offendiculum parare videntur, truncatos exhibeat, aut ceu pestes foro penitus proscribat. Videamus jam, quæ ejus de Concilio *Sardicensi* sententia sit. Advertit, Concilium hoc, nisi fides ejus decretis abjudicetur, sibi, suisque dogmatis patenter obstare. Quid ergò facit? negat esse Concilium *Oecumenicum*. Concilium *Sardicense*, scribit ad *h. t. §. 12.* Eo tempore indictum fuit, quo Occidentales prævalebant, cum plerique Orientalium discesserant; unde non Synodus *OECUMENICA*, sed Occidentalium dicta fuit. Ad Canones verò hujus Concilii, Pontificiæ auctoritati oppidò faventes, respondet, eos Hosii, hujus Concilii Præsidis, Julio Pontifici, & Athanasio admodum addicti opera in Orientalium dedecus fabricatos fuisse, cui Synodus, clamoribus inconditis, facile consentiebat, utpote, quæ sæpius causa non examinata, plausum dabat. Denique hujus novi juris, ait, nullam id temporis praxin extitisse, eo, quod Orientales, qui sibi hoc jugum imponi passi non sunt, à Concilio discesserint. Ex quo jam apparet, quomodo Heterodoxi omnes, dum Conciliorum autoritate premuntur, instar anguis

con-

contrita in utrumque latus se versent, ut oneri, quo premuntur, se subtrahant.

29 Quid ais Boehmere? Concilium Sardicense *Oecumenicum* non fuit, eo quod Episcopi Orientales plerique discesserint? Qui fuerunt illi Episcopi? numquid Ariani fuerunt, adeoque Hæretici? an ergo Concilium propterea fidem amisit, quia Ariani ab Orthodoxorum Patrum cœtu se segregarunt? ubi pondus, ubi vis argumenti tui Boehmere? Quid, amabò, defuit huic concilio, utne *Oecumenicum* habeatur? fuit *Julii Pontificis* maximi autoritate indictum, præsentibus ejusdem legatis, ut testatur *Socrates lib. 2. cap. 16.* convenerunt ex Oriente, & Occidente Episcopi frequentissimo numero, ut perhibet *S. Athanasius Apolog. 2.* Imperatores *Constans, & Constantius* omnem dederunt operam, ut Episcopi ex omnibus serè Provinciis convenirent, ut rursus fidem facit *Socrates cit. loc. & Sozomenus lib. 3. cap. 11.* Accedit testimonium Imperatoris Justiniani, qui in edicto de tribus Capitulis hæc scribit: *Quoniam ex his, qui in Nicæna sancta Synodo convenerunt, & expositæ ab ea fidei definitioni, vel symbolo subscripserunt, quoniam postea contraire sapientes apparuerunt, alii quidem vivi, alii post mortem anathematizati sunt à Damaso sanctæ memoriæ Papa antiquioris Romæ, vel ab UNIVERSALI Sardicensi Synodo, prout testatur S. Athanasius.* Hæc Justinianus. Omitto SS. Pontificum *Leonis IV. & Nicolai I.* testimonia, qui huic Concilio tanquam *Oecumenico* honorem habuere, prout constat ex Epistola *Leonis* ad Episcopos Britanniarum, & ex *Epist. 10. Nicolai* ad Clerum Constanti-

nopolitanum scripta. Videatur Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. 4. Sæcul. 4. dissert. 27. art. 3.* Et hæc Boehmerum ignorasse, quis credat? à quo hos ipsos authores, quos in testimonium veritatis adduximus, studiosè fuisse excusos non nescimus. Unde si apertæ fraudis Boehmerum reum agimus, quod hos testes silentio præterierit, aut ipsorum testimonia non refutaverit, injuriam ei non facimus. Habent hoc omnes Hæretici, habet hoc perpetuò Boehmerus, ut centonibus quibusdam, ex probatorum scriptorum monumentis, astu plagiario avulsis, hominum vulgo fucum faciant, imò etiam sciolis illis, qui, quod Boehmeri, aut alterius similis farinæ scriptoris Hæretici libros evolveriat, orbi pro eruditibus se venditant, egregiè imponunt.

Talem impostorem agit Boehmerus; dum in *§. 13. b. t. Innocentium I. & Zosimum* fraudis arguit, eo quòd ille ad conciliandam auctoritatem Concilii *Sardicensis* Canones illos, qui agunt de *causis majoribus* ad Sedem Apostolicam referendis, & de appellationibus ad eandem Sedem ab inferioribus Episcopis admittendis, scribens ad *Victorium Rotomagensis* Episcopum, sub nomine *Nicænarum Canonum* alleget, *Zosimus* verò, ut Africanis persuaderet, ab Episcoporum tribunalibus rectè ad Sedem Apostolicam appellari, id, quod in Concilio Sardicensi *Canone VII.* statutum erat, in commonitorio ad Episcopos Africae dato, in Concilio *Nicæno* jam fuisse decretum dixit, unde, cum illi postea legatos in Orientem misissent, ubi gemina d. Concilii exemplaria asservabantur, deprehensum fuit, non in *Canonibus Nicænis, sed Sardicensibus*

bus hoc jus *appellationis* quærendum esse, & sic *fraus dd. PP.* detecta fuit. Hæc Bœhmerus *cit. loc.*

32 Ut utrumque Pontificem ab hac impostura liberemus, & fraudem in ejus artificem Bœhmerum, retorqueamus, sciendum est, quod *Sardicense Concilium*, cum non novas fidei, vel Ecclesiæ causas susceperit, sed tantum *Nicænæ* fidei tutelam, ac patrocinium, & ut est in Concilio Chalcedonensi *Act. 16.* Arianorū reliquias oppugnaverit, atque adeo Synodi *Nicænæ* duntaxat interpres extiterit, cum *Nicæno* una eademque Synodus habita fuit, id quod ex vetustissimo Canonum Codice in editione Quesnelliana perspicuum fit, qui sub unico *Nicæni Concilii* titulo tam *Nicænos*, quam *Sardicenses* Canones comprehendit. Accedit, quod is, qui utriusque Synodi Canones collegit, nomine, & titulo *Sardicensis*, quod ab Arianis valde diffamatum fuerat, expuncto, ita conjunxerit, ut omnes unius, ejusdemque *Nicæni Concilii* Canones esse viderentur. Videatur *Historia Concilii Sardicensis tom. 3. Concil. edit. Venet. pag. 656. & seq.* Binius in *Not. ad d. Concil. Baronius Anno 347. num. 40. & 2. seqq.* Cabassut. *Notit. Eccles. Sæcul. IV. ad Concil. Sardicenf. post Canon. 20.* Ludovicus Bail. in *Summa Concil. in Append. Concil. Nicæn. pag. 183.* Quapropter nec *Innocentius*, nec *Zosimus* quidquam fraudis admiserunt, quod Canones *Sardicenses*, sub nomine, & titulo *Nicænorum* allegaverint. Et sanè hanc fraudem non dissimulassent Africani, si eidem se obnoxium fecisset *Zosimus*, cum acquisitis genuinis exemplaribus *Nicæni Concilii*, hos,

quos allegaverat, Canones non repererint. Verùm tantum abest, ut ipsum de impostura, dolo, aut fallacia redarguerent, ut etiam ejus Successorem *Cælestinum* (*Bonifacio* immediate *Zosimam* consequente fati functo) submisso animo rogarent, ut posthac majori cautela, & circumspectione uteretur in admittendis ejusmodi querelis, & appellationibus ex Africa. *Præfatio debite salutationis Officio* (sonat tenor *Epistolæ Concilii Africani ad Cælestinum* Papam missæ) *impendiò deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes non faciliùs admittatis.* Hæc omnia, Bœhmere tē neutiquam latuerunt, ut quid ergo ea duntaxat afferre voluisti, quæ dictos Pontifices in suspicionem fraudis adducere poterant, illa verò, quæ eorum innocentiam, & animum à fraude prorsus alienum detegerent, studiosè dissimulasti? aut, si tam infirma adducta rationum momenta tibi visa sunt, cur non confutasti? Hæc non est germani, & candidi scriptoris, sed vaferrimi impostoris, qui, quæ speciem falsi habent, in publicum proferre, veritatem autem celare non refugit. Et tamen fides Bœhmeri (quod sciamus) apud prudentes, & sapientes hujus Sæculi nihil quidquam labat. Aded verum est, quod apud Terentium legimus *Phorm. Act. 5. Scen. 2.*

*His nunc præmium est,
Qui recta prava faciunt.*

Bœhmerus ulterius in *Origines*, & fontes hujus Juris à Pontificibus, sua quidem opinione, per fraudes quæsit

A a

f. 14.

§. 14. § 4. seqq. inquit. Nos, quoniam pagellarum angustia nos premunt, ad alia properamus, suo tempore, si superis placet, ubi secundas forte curas nostris scriptis adjecerimus, defectum hunc compensaturi.

TITULUS VII.

De Institutionibus.

INter modos legitimos acquirendi Beneficia Ecclesiastica recensetur etiam *Institutio*, quæ fit ad præviam Patroni præsentationem. Et de hac, postquam *Tit. 5.* præcedente collatio Beneficii *libera* explicata est, recto ordine in præsentati Titulo agitur.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Institutio?

SUMMARI A.

1. *Institutio latè accepta convenit cum aliis modis Canonicis alicui de beneficio providendi, strictè accepta describitur.*
2. *Institutio alia dicitur collativa, alia authorizabilis, alia corporalis.*
3. *Institutio corporalis, quæ & investitura vocatur, alia est verbalis, alia realis.*

VOx hæc *Institutio* in latiori significatione accepta denotat quemcunque modum Canonicum, alicui de beneficio providendi, *cap. 1. de R. 7. in 6.* vel etiam admissionem, sive susceptionem ad Ecclesiam, vel Monasterium, juxta *cap. 1. § 5.* ubi plures ad Monasterium suscipi prohibentur, quam ali de bonis Ecclesiæ commodè possint. Strictè sumpta, prout opponitur *Electiōni*, & *Collatiōni*, denotat illam provisionem beneficii, quæ fit ad præsentationem Patroni, & in hac acceptione.

Describitur, quòd fit *concessio Beneficii vacantis non libera, ad præsentationem, vel nominationem alicujus legitima auctoritate facta.* Ex qua descriptione relucet differentia inter *Collationem*, & *Institutionem*, dum in illa collator, cuicumque vult, modo idoneo, beneficium liberè conferre valet. *cap. 9. de Præbend.* In hac verò inallituens beneficium præsentato, vel nominato, si ceteroquin dignus reperiat, præcisè conferre teneatur, ut pluribus traditur in *Tit. de Jur. Patronat.*

Di-